Voorstel scenario's financiële verdeelsleutel gemeentelijke bijdrage Veilig Thuis Groningen
(bijlage 3 bij voorstel DB/bOOGO 23-3-2023)

Inleiding

Vanaf de start van Veilig Thuis Groningen (VTG) in 2016, na de samenvoeging van het AMHK en het Steunpunt Huiselijk Geweld, is de contractering en financiering van deze organisatie ondergebracht bij de RIGG, waarbij is afgesproken dat e.e.a. in afstemming met de centrumgemeente plaatsvindt. Onlangs heeft de RIGG echter aangegeven dat deze constructie eigenlijk geen wettelijke basis heeft in de Jeugdwet en dat de wettelijke taken van VTG voortkomen uit de WMO. Daaruit vloeit voort dat het logischer zou zijn om de contractering en financiering van VTG vanuit de centrumgemeente te laten plaatsvinden. Ook gelet op het feit dat de rijksmiddelen die beschikbaar worden gesteld voor VTG in de Decentralisatie Uitkering Vrouwenopvang/Huiselijk Geweld (DUVO) worden gestort.

De Groninger gemeenten hebben daarop besloten om deze taken over te dragen aan de Centrumgemeente, waarbij nadere afspraken gemaakt dienen te worden over de aansturing van VTG in samenwerking en afstemming met de Groninger gemeenten.

Met deze overdracht van taken naar de centrumgemeente komt ook de vraag naar voren op welke manier we de financiering van VTG eenvoudiger en eenduidiger kunnen organiseren. VTG wordt op dit moment gefinancierd vanuit 3 geldstromen. De 1e geldstroom bestaat uit Rijksmiddelen die de centrumgemeente Groningen ontvangt in de vorm van een decentralisatie-uitkering (DUVO). Voor deze bijdrage is geen verdeelsleutel van toepassing omdat al deze middelen rechtstreeks door de centrumgemeente van het Rijk worden ontvangen. De 2e en 3e geldstroom bestaan uit gemeentelijke bijdragen die zijn gebaseerd op de Begroting Veilig Thuis. Door deze bijdragen dragen alle gemeenten bij aan de bekostiging van Veilig Thuis Groningen. Tot nu toe volledig op basis van solidariteit; 1/3 deel Wmo middelen gebaseerd op inwoneraantal, 2/3 jeugd-middelen op basis van de verdeelsleutel die voor RIGG wordt gehanteerd.

Nu de bijdrage van gemeenten aan de RIGG voor VTG vervalt zal hiervoor in de plaats de gemeentelijke bijdrage aan Centrumgemeente moeten worden verhoogd.

Opdracht bestuurlijk overleg

Het bestuurlijk overleg (gecombineerd BOOGO en PG&Z) heeft aangegeven naar 1 verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdrage te willen. En heeft de opdracht gegeven een aantal scenario's uit te werken voor een nieuwe verdeelsleutel van de gemeentelijke bijdrage. Aandachtspunt dat daarbij is meegegeven is dat het niet moet leiden tot toename van de (jaarlijkse) administratieve last bij het vaststellen en verrekenen van de financiële bijdrage per gemeente.

Overzicht geldstromen VTG

Bron	Huidig bedrag	Nieuw bedrag	Nieuwe Verdeelsleutel	Bron
Bijdrage Basis DUVO Centrumgemeente (Geldstoom 1)	3.244.000	3.244.000	nee	Gemeente Groningen ontvangt rechtstreeks van Rijk DUVO
Bijdrage gemeenten aan RIGG (geldstroom 2)	***2.833.000***	vervalt	ja	Budget gemeenten Gemeentefonds
WMO-Bijdrage gemeenten aan centrumgemeente (geldstroom 3)	***651.000***	***3.484.000***	ja	Budget gemeenten gemeentefonds
Totaal beschikbaar budget voor subsidie aan VTG	**6.728.000**	**6.728.000**	nee	DUVO en budget SD gemeentefonds

De middelen die de centrumgemeente beschikbaar heeft uit de DUVO blijven ongewijzigd. Voor de bijdrage van gemeenten (schuingedrukt) uit budget Sociaal Domein wordt een nieuwe, reële verdeelsleutel gezocht.

De bijdrage die gemeenten vanuit WMO-middelen beschikbaar stellen, is tot nu toe gebaseerd op inwoneraantallen.
Voor het berekenen van de bijdrage vanuit de Groninger gemeenten voor de solidaire en gezamenlijke kosten jeugdhulp is een verdeelsleutel gebruikt die gebaseerd was op het objectief verdeelmodel zoals opgenomen in de circulaires 2015/2018 (een verzameling van meerdere relevante indicatoren).
Omdat deze informatie vanaf 2019 niet meer verstrekt wordt, is er voor gekozen het gemiddelde van de verdeelsleutels van 2015-2018 te nemen.

De totale bijdrage (geldstroom 2 en 3) vanuit de Groninger gemeenten bedraagt in 2021 3.484.000 euro. Dit bedrag is gebaseerd op de jaarlijks vastgestelde begroting van VTG en kan dus jaarlijks enigszins wijzigen. Voor dit bedrag volgt hieronder een voorstel voor een nieuwe verdeelsleutel.

Mogelijke scenario's verdeelsleutel
Onderstaand een overzicht van de mogelijke scenario's, voor- en nadelen en financiële consequenties. Bij scenario 2 en 3 is gebruik gemaakt van gegevens over het gebruik van VTG en het werkelijke gebruik per gemeente in de jaren 2020/2021. Informatie over aantallen meldingen en adviezen en de weging vindt u in de bijlage.

1. Volledig op basis van gebruik: het aantal meldingen en adviezen bij VTG
2. 80/20 op basis van een combinatie van enerzijds het aantal inwoners (vast deel) en anderzijds het gebruik VTG (flexibel deel).

Tabel 1 Voor en nadelen van de scenario's

Scenario	Argumenten voor	Argumenten tegen
1. 100% op Inwonertal	Eenvoudig Sterke nadruk op solidariteitsprincipe (op basis van beschikbaarheid)	Niet representatief: houdt geen rekening met het daadwerkelijk gebruik van VTG per gemeente. (op basis van inwoneraantal zien we significante over en onderschrijdingen ten opzichte van de huidige bijdrage)
2. 100 % op Gebruik	Sterke nadruk op daadwerkelijk gebruik van VTG per gemeente. Gemeenten worden via gemeentefonds gecompenseerd op basis van specifieke kenmerken die van invloed zijn op HGKM zoals lage SES	VTG is een wettelijk verplichte basisvoorziening die nodig zal blijven, solidariteit vraagt en slechts ten dele beïnvloedbaar is Kan een prikkel voor gemeenten zijn om meldingsbereidheid niet te stimuleren Grote verschillen met huidige bijdrage per gemeente
3. 80/20	Balans tussen solidariteit voor VTG als basisvoorziening én daadwerkelijk gebruik Meer representatieve maatstaf van de werkelijkheid Gemiddeld minst grote verschillen met huidige bijdragen	Eens per 2 jaren daadwerkelijk gebruik vaststellen en percentages actualiseren is enige administratieve last Registratie van gemeente van herkomst moet betrouwbaar cijfer zijn, dit vraagt verbeter-actie van VTG t.a.v. monitoring

Tabel 2 financiële consequenties per gemeente

	0. Huidige situatie		1. 100% obv inwoneraantal		2. 100% obv gebruik		3. Combinatie 80/20	
	Bijdrage	*In %*	*Bijdrage*	*In %*	*Bijdrage*	*In %*	*Bijdrage*	*In %*
Eemsdelta	€ 302.994	8,7%	€ 268.427	7,7%	€ 313.075	9,0%	€ 277.357	8,0%
Groningen	€ 1.206.490	34,6%	€ 1.387.984	39,8%	€ 1.481.235	42,5%	€ 1.406.634	40,3%
Het Hogeland	€ 282.816	8,1%	€ 283.572	8,1%	€ 207.299	5,9%	€ 268.318	7,7%
Midden Groningen	€ 415.671	11,9%	€ 359.671	10,3%	€ 352.186	10,1%	€ 358.174	10,3%
Oldambt	€ 265.567	7,6%	€ 227.457	6,5%	€ 241.787	6,9%	€ 230.323	6,6%
Pekela	€ 97.175	2,8%	€ 72.070	2,1%	€ 98.934	2,8%	€ 77.443	2,2%
Stadskanaal	€ 233.362	6,7%	€ 188.093	5,4%	€ 188.714	5,4%	€ 188.217	5,4%
Veendam	€ 203.362	5,8%	€ 162.274	4,7%	€ 231.062	6,6%	€ 176.032	5,0%
Westerkwartier	€ 343.725	9,9%	€ 379.843	10,9%	€ 231.986	6,7%	€ 350.272	10,0%
Westerwolde	€ 135.288	3,9%	€ 157.058	4,5%	€ 140.172	4,0%	€ 153.681	4,4%
Totaal	**€ 3.486.450**	**100%**	**€ 3.486.450**	**100%**	**€ 3.486.450**	**100%**	**€ 3.486.450**	**100%**

Toelichting

In alle scenario's is sprake van afwijkingen ten opzichte van de huidige bijdrage. Ten opzichte van de huidige situatie is er bij scenario 3 sprake van een stijging van de bijdrage voor met name gemeente Groningen met 6,1% van het totaal en een lagere bijdrage voor de overige gemeenten met uitzondering van Westerwolde die te maken krijgt met een lichte stijging (0,5% van het totaal) ten opzichte van de huidige situatie.

Advies

Gelet op bovenstaande uiteenzetting gaat de voorkeur uit naar scenario 3. Dit scenario sluit het dichtst aan bij de solidariteit die gemeenten tot nu toe nastreven bij regionale voorzieningen maar houdt ook rekening met een representatieve maatstaf van werkelijk gebruik . Het brengt een balans aan tussen beschikbaarheid en daadwerkelijk gebruik van de voorziening. Het accent ligt op de beschikbaarheid omdat het een wettelijk verplichte voorziening is en het gebruik slechts deels beïnvloedbaar.

Het werkelijk gebruik is in gemeenten met gemiddeld lagere Sociaal economische status (SES) of stedelijke problematiek veelal groter. Voor deze specifiek kenmerken worden gemeenten grotendeels via het Gemeentefonds gecompenseerd.

Een verdeling op basis van 80% op basis van inwonertal en dus solidair en 20% gebruik is daarom een reële verdeelsleutel te noemen die rekening houdt met enerzijds representatieve maatstaf werkelijk gebruik en anderzijds het solidariteitsprincipe en de gezamenlijke verantwoordelijkheid dat we als gemeenten willen hanteren voor het beschikbaar houden van regionale voorzieningen. Omdat het zwaartepunt ligt bij 80% op basis van solidariteit is geen ongewenst neveneffect te verwachten t.a.v. meldingsbereidheid per gemeente.

Omdat het nadeel voor de gemeente Groningen en Westerwolde door invoering van de nieuwe verdeelsleutel aanzienlijk is stellen wij voor om het gefaseerd in te voeren. Het voorstel is, afgestemd op de verwachte invoering van de toekomstscenario's kind- en gezinsbescherming per 1-1-2026, de verdeelsleutel voor 50% in te voeren per 1-1-2024 en voor 100% per 1-1-2025.

Werkwijze bepalen bijdrage gemeenten

Op basis van de jaarlijks vastgestelde begroting VTG wordt de totale bijdrage van de gemeenten per jaar bepaald. Het aandeel op basis van inwonertal wordt gebaseerd op het aantal inwoners per 1 januari van het betreffende jaar. Het aandeel m.b.t gebruik per gemeente wordt eens per 2 jaar geactualiseerd. Voor de jaren 2023 en 2024 wordt uitgegaan van het gemiddelde gebruik in de jaren 2020 en 2021. Voor de jaren 2025 en 2026 wordt uitgegaan van de gegevens over de jaren 2022 en 2023.

De gemeentelijke bijdrage en de bijdrage uit DUVO worden jaarlijks vastgesteld op grond van begroting VTG en de indexatie[1]. Als ingangsdatum voor de nieuwe verdeelsleutel wordt rekening gehouden met het opstellen van de gemeentelijke begrotingen.

Voorstel

Wij stellen voor aan het bestuur het volgende besluit voor te leggen:

1. Kennis te nemen van de verschillende scenario's voor verdeelsleutel gemeentelijke bijdrage VTG
2. Te kiezen voor de verdeelsleutel 80/20 zoals beschreven bij scenario 3.
3. De verdeelsleutel gefaseerd in te voeren: voor 50% in te voeren per 1-1-2024 en voor 100% per 1-1-2025.
4. Na vaststelling in de colleges de Gemeente Groningen opdracht te geven de gemeentelijke bijdrage op basis van deze verdeelsleutel te berekenen.

[1] Aan het DB PG&Z/bOOGO wordt gelijktijdig een voorstel gedaan over de indexering van de DUVO-middelen die bestemd zijn voor de uitvoering van de wettelijke en bovenwettelijke taken door VTG.

Bijlage achtergrondinformatie

1. Maatstaf aantal inwoners per gemeente

	aantal inwoners (1-1-2022)
Eemsdelta	45.443
Groningen	234.977
Het Hogeland	48.007
Midden Groningen	60.890
Oldambt	38.507
Pekela	12.201
Stadskanaal	31.843
Veendam	27.472
Westerkwartier	64.305
Westerwolde	26.589
Totaal	**590.234**

2. Maatstaf Gebruik 2020-2021 per gemeente

Percentages gebruik en weging

Adviezen							Meldingen						Weging		
	2021		**2020**		**2021&2020**		**2021**		**2020**		**2021&2020**		**advies 25% + melding 100%**		
Gemeente	**aantal**	**%**	**aantal**	**%**	**gemiddeld**	**%**	**aantal**	**%**	**aantal**	**%**	**gemiddeld**	**%**	**aantal**	**%**	
Eemsdelta	186	6,7%	228	8,0%	207	7,3%	328	8,5%	415	10,0%	372	9,2%	423	9%	
Groningen	1311	47,1%	1.285	45,0%	1298	46,0%	1591	41,1%	**1765**	42,6%	1678	41,8%	2003	42%	

Het Hogeland	136	4,9%	182	6,4%	159	5,6%	224	5,8%	**257**	6,2%	241	6,0%	280	6%	
Midden-Groningen	290	10,4%	263	9,2%	277	9,8%	392	10,1%	**422**	10,2%	407	10,2%	476	10%	
Oldambt	192	6,9%	203	7,1%	198	7,0%	277	7,2%	**278**	6,7%	278	6,9%	327	7%	
Pekela	59	2,1%	91	3,2%	75	2,7%	104	2,7%	**126**	3,0%	115	2,9%	134	3%	
Stadskanaal	153	5,5%	160	5,6%	157	5,5%	226	5,8%	**206**	5,0%	216	5,4%	255	5%	
Veendam	175	6,3%	176	6,2%	176	6,2%	262	6,8%	**275**	6,6%	269	6,7%	312	7%	
Westerkwartier	179	6,4%	190	6,7%	185	6,5%	286	7,4%	**249**	6,0%	268	6,7%	314	7%	
Westerwolde	105	3,8%	79	2,8%	92	3,3%	182	4,7%	**151**	3,6%	167	4,2%	190	4%	
	2786	100,0%	2.857				3872	100,0%	4144	100,0%			4713	100%	
Onbekend	1734		1565				16		4						
Buiten provincie	125		109				28		27						

Toelichting:

In de tabel wordt inzichtelijk gemaakt wat het aantal (en percentage) meldingen en adviezen per gemeente in de afgelopen 2 volle jaren is geweest.

Voor de berekening is het gemiddelde van deze beide jaren als uitgangspunt genomen.

Opvallend is dat aantal inwoners procentueel gezien niet directe relatie heeft met het percentage meldingen/adviezen. Zo is dit bij gemeente Westerwolde en Midden Groningen procentueel gelijk terwijl het voor andere gemeenten een flink verschil laat zien. Op basis aantal inwoners zouden soms hadden dan meer meldingen verwacht kunnen worden.

Voor de weging is het aantal adviezen voor 25% meegewogen omdat een advies slechts ¼ van de behandeltijd in beslag neemt ten opzichte van een gemiddelde melding.

Een behoorlijk aantal adviezen is niet voorzien van een gemeente, de reden hiervan is onbekend. Deze cijfers zijn daarom niet meegenomen in de percentages per gemeente. Het streven is om in de komende jaren het aantal onbekend terug te brengen door betere registratie.

3. Historische verdeelsleutels

Huidige subsidie en verdeelsleutel

De subsidie voor de wettelijke taken van Veilig Thuis bestaat uit op dit moment uit verschillende componenten. Gemeente Groningen ontvang rechtstreeks vanuit het Rijk in de doeluitkering DUVO (doeluitkering vrouwenopvang en opvang) middelen voor de uitvoering van taken op het gebied van Huiselijk geweld. Samen met de regio dienen gemeenten samen een Regiovisie Huiselijk geweld op te stellen en een organisatie voor Veilig Thuis beschikbaar te houden. Gemeente Groningen heeft hiervoor de centrumfunctie en ontvangt daarvoor extra middelen. Iedere gemeente ontvangt echter ook in haar budget Sociaal Domein middelen voor de aanpak Huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit betreffen

historisch gezien zowel Wmo als Jeugdmiddelen. Vanuit dit budget dragen alle gemeenten bij aan de bekostiging van Veilig Thuis Groningen. Tot nu toe volledig op basis van solidariteit; 1/3 deel Wmo middelen gebaseerd op inwoneraantal, 2/3 jeugd-middelen op basis van verdeelsleutel die voor RIGG wordt gehanteerd.

Bij de invoering van de nieuwe Jeugdwet in 2015 werden gemeenten verantwoordelijk voor het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en ontvingen daarbij teven de opdracht om het AMK en Meldpunt Huiselijk Geweld samen te voegen. Destijds is er om praktische reden voor gekozen het contractbeheer van de nieuwe VTG bij de RIGG te beleggen. Gemeenten betaalden op basis van de 'Jeugd' verdeelsleutel een bedrag aan de RIGG voor VTG. De DUVO middelen en de Wmo bijdrage voor Meldpunt Huiselijk Geweld die de gemeenten reeds jaren aan de centrumgemeente betaalden werd vanaf 2015 door gemeente Groningen overgemaakt aan de RIGG. Nu de gemeente Groningen als centrumgemeente de taken rond contractbeheer op zich gaat nemen is het een goed moment om te komen tot één verdeelsleutel.

De bijdrage vanuit jeugd/RIGG-budget was in 2021 als volgt verdeeld:

	gemeente	verdeesleutel 2021	bijdrage 2021
	Gemeente Eemsdelta	8,89%	251.854
0014	Gemeente Groningen	33,42%	946.789
0037	Gemeente Stadskanaal	6,99%	198.027
0047	Gemeente Veendam	6,10%	172.813
0765	Gemeente Pekela	2,95%	83.574
1895	Gemeente Oldambt	7,87%	222.957
1950	Gemeente Westerwolde	3,76%	106.521
1952	Gemeente Midden-Groningen	12,28%	347.892
1966	Gemeente Het Hogeland	8,10%	229.473
1969	Gemeente Westerkwartier	9,64%	273.101
	Eindtotaal		**€ 2.833.000**

De WMO-bijdrage is gebaseerd op inwoneraantal en is als volgt:

Gemeente	**Inwonersaantal 1-1-2019**	**Bijdrage gemeentelijke Wmo middelen**
Eemsdelta	45.858	51.140
Het Hogeland	47.834	53.343
Westerwolde	25.796	28.767

Midden Groningen	60.797	67.799
Westerkwartier	63.330	70.624
Groningen	232.880	259.701
Oldambt	38.209	42.610
Pekela	12.196	13.601
Stadkanaal	31.686	35.335
Veendam	27.384	30.538
Totaal	**583.767**	**651.000**